

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Austrálie a Oceánie – historie

Antonín Věžník

Dávná historie

Původní obyvatelé Austrálie

Kočovní lovci a sběrači

Pravděpodobně přistěhovalci z **JV Asie**

Osídlení Oceánie

Spory o osídlení této oblasti jsou starého data

Melanésie

podobně jako Austrálie – přistěhovalci z JV Asie (zejm. **Nová Guinea**)

To stejné platí i pro **Západní Mikronésii**

Původ Polynésanů zůstává pro řadu odborníků záhadou

http://www.outbackphoto.com/nature/2001/australia_1/Aboriginals.jpg

Objevování Austrálie Evropany

Ze všech kontinentů objevena nejpozději

Na počátku **17. stol.**

Ostatní světadíly – s výjimkou Antarktidy – již známy

Příčina:

Odlehlost od Evropy i ostatních světadílů

Dříve ojedinělé / náhodné styky s Asií (ostrovní most)

Starověk

Kratos z Mallu (2. stol. př.n.l.)

Na svém glóbu vyznačil „**pevninu antipodů**“ (oikumené antoiků)

Klaudios Ptolemaios (2. stol.n.l.)

Pevnina uzavírající z jihu Indický oceán = „**TERRA AUSTRALIS INCOGNITA**“
(**neznámá jižní země**)

Vesměs spekulativní představa

„Velká jižní země“

http://www.metaversityproject.org/metaversity/wp-content/uploads/2008/08/terra_incognita1.bmp

Středověk

Učení o „velké jižní zemi“ převzali Arabové

Výzkumné cesty – **Sumatra** (9. stol.)

Mohli proniknout i do Austrálie a Oceánie – chybějí důkazy

Na arabských mapách z 9. – 12. stol. Jižní země chybí

Marco Polo, Nicolo de Conti

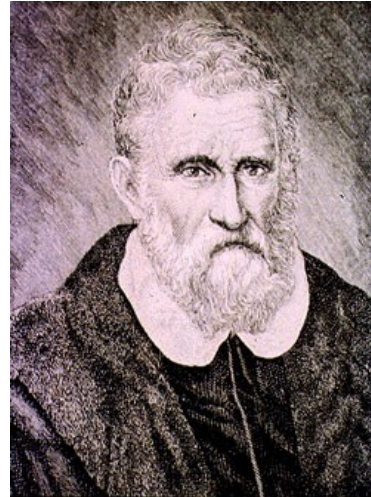
Benátští kupci

„ostrov“ jižně od Jávy

Fra Mauro

Kruhová mapa světa

Australský kontinent zde chybí

Marco Polo

(podle: <http://www.nndb.com/people/076/000084821/marco-polo-1-sized.jpg>)

15. a 16. století

Zámořské plavby Portugalců a Španělů

Bartholomeo Díaz + Vasco da Gama = objevení cesty do Indonésie

Spor Portugalců a španělů o **Moluky** (Maluku)

Papež Alexander VI. – dvě sféry: španělská a portugalská

Demarkační čára – 46 °z.d. a 134°v.d.

Fernao de Magalhaes

1519 – 1522 – cesta kolem světa

Proplul průlivem mezi Ohňovou zemí a Amerikou = cesta do Pacifiku

Objev několika atolů v Polynésii, ostrova Guam v Marianách, Filipín

Počátek koloniálního soupeření mocností

Španělé, Portugalci, Holanďané, Afričané, Francouzi

Přelom 16 a 17. století

Alvaro Mendaña de Neyra

1577 – Šalomounovy ostrovy a ostrov Santa Cruz

1595 – Markézy

Španělské výpravy – vidina „velké jižní země“ – severní pobřeží Nové Guineje??

Další objevená území

Karolíny, Marshallovy ostrovy (1529), Palauské ostrovy (1542), Tokelau (1595)...

Luis Vaes de Torres

1606 – průliv mezi Austrálií a Novou Guineou

Objev Austrálie / Holanďané

Willem Jansz (oon)

1606 – loď Duyfken („Holubička“) – břehy Austrálie (záp. pobřeží Yorského poloostrova)

Objev nové námořní cesty do Východní Indie

1611 – objevil kpt. Východoindické společnosti = příznivý vítr = poznání záp. částí Austrálie

1616 – **Dirk Hartog** – přistál ve Žraločí zátocě – pobřeží **Země svornosti**

1619 – Frederick de Houtman – okolí dnešního Perthu

1620 – Jan Carstensz – pobřeží Carpentarského zálivu, Arnhemská země....

Abel Janszoon Tasman

<http://www.nndb.com/people/442/000098148/abel-tasman-3-sized.jpg>

1642 – výbor Východoindické společnosti poslal Tasmána prozkoumat Tichý oceán východně od Nové Guineje
Batavský guvernér **Van Diemen**

Objevy plavby: Tasmánie (Van Diemenova země), Nový Zéland, Tonga, Fidži, Bismarckovo souostroví
Praktické obeplutí Austrálie = důkaz samostatnosti australského světadílu

1644 – průzkum pobřeží Carpentarského zálivu

Kartografické zpracování (zaznamenání veškerých objevů do r. 1644)

Pak na delší dobu nizozemská „odmlka“

(podle: <http://www.detraveller.nl/ontdek/voc/abeltasman.htm>)

Další vývoj

1699 – loď Roebuck – William Dampier (Anglie)

Objevy: Nová Británie, Nový Hanover, Nové Irsko

Ověření stávajících objevů

Austrálie = Hollandia Nova

S, Z a část J pobřeží Austrálie poměrně dobře zmapovány

Existence „Jižní pevniny“

Západním pobřežím této pevniny je Nový Zéland? (ještě 60. léta 18. stol.)

Britský námořní kapitán
(1728 – 1779)

1769 – loď Endeavour
(Snaha)

Úkoly:

pozorování průchodu Venuše na
Tahiti

Prozkoumání J části Pacifiku

Objev V pobřeží Nového Zélandu

Hledání „jižního kontinentu“

Výsledky:

Obepnutí Nového Zélandu

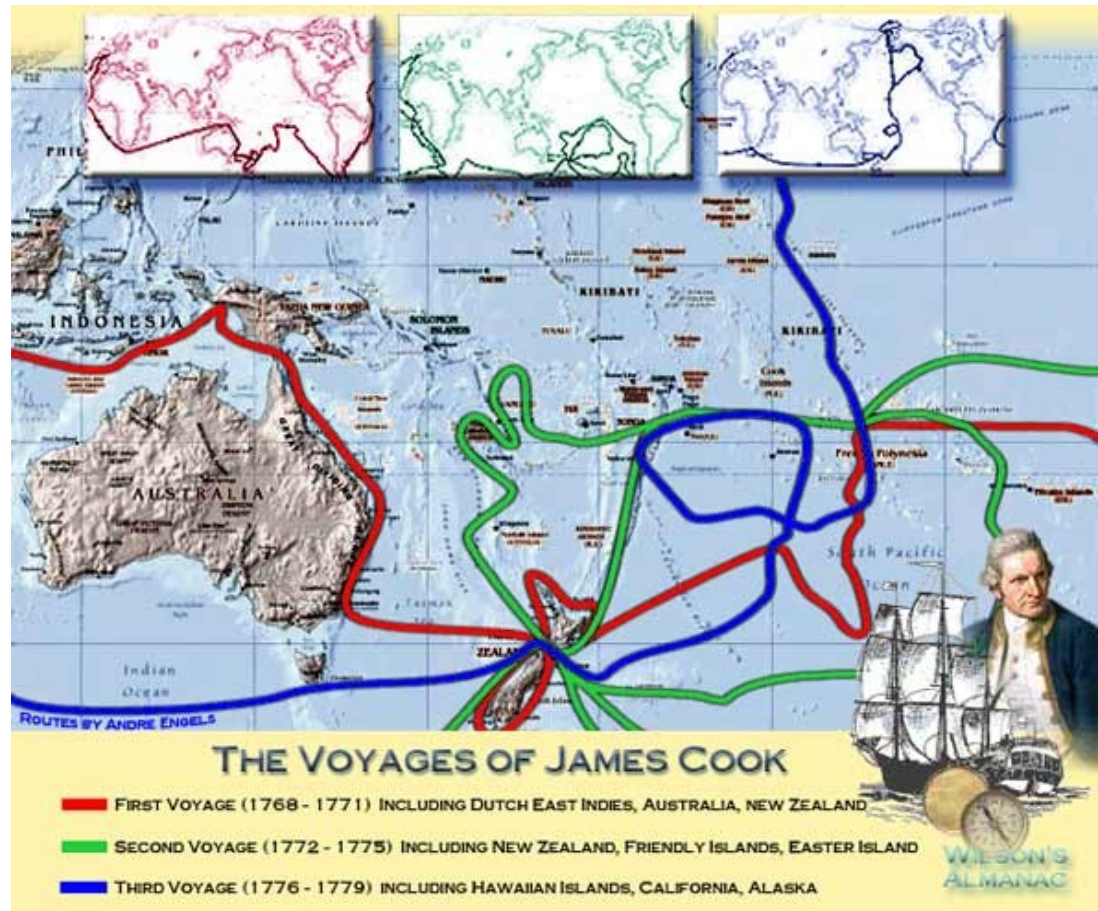
Zmapování přes 3000 km pobřeží
– důkazy ostrovního charakteru
NZ

Zátoky Port Jackson (dnes
Sydney), Broken Bay = pobřeží

Nový Jižní Wales

James Cook

http://www.wilsonsalmanac.com/images2/cook_james_route_s.jpg

10.10.2012

OPVK Inovace výuky geografických studijních oborů,
CZ.1.07/2.2.00/15.0222

12

James Cook II.

1772 – 1775 – nová plavba

1774 – objevena **Nová Kaledonie**

„na sever od jižního polárního kruhu žádný jižní kontinent neexistuje“

1778 – objev Havajských ostrovů

1779 – Cook zabit v potyčce s domorodci

Cookovy plavby – velice významné pro geografické poznání
Austrálie a Tichomoří

Osídlování „terra australis“

1788 – „první flotila“ britských trestanců

Zřízení **Nového Jižního Walesu**, založení **Sydney**

1796 – dovoz ovcí

(vhodné pastviny + britská poptávka + snadná doprava)

1821 – 35000 přesídlenců (z toho jen 4500 svobodných)

1851 – **zlatá horečka** (poblíž Ballaratu)

„**Eureka Stockade**“ – vzpoura proti zavedení poplatků z těžební licence

1861 – již 1,2 mil. přesídlenců

1868 – zrušen vyhnanecský status

1855 – 1890 – kolonie postupně získávají vlastní samosprávu

Zlatá horečka - Ballarat

(podle: http://new.dpi.vic.gov.au/_data/assets/image/0012/19200/33_sluicingBallarat1870s_250x276.jpg)

1. pol. 20. stol.

Šest australských kolonií

Jižní Austrálie, Nový Jižní Wales, Queensland, Tasmánie, Victoria, Západní Austrálie

1901 – vznik federace – britské **dominium Australský svaz**

1901 – 1927 – hl. město **Melbourne** (od té doby **Canberra**)

1. světová válka

Porážka v bitvě u Gallipoli = „počátek australského národa“

2. světová válka

Kokoda Track Campaign („tažení po Kokosové stezce“)

1942 – britská porážka v Asii – hrozba japonské invaze = obrat k USA

2. pol. 20. stol.

1951 – oficiální vojenské spojenectví s USA

Sedmdesátá léta – opuštění „bílé politiky“ Austrálie

Přistěhovalci jiné barvy pleti

1986 – **Zákon o Austrálii**

Ukončení britského vlivu – zrušení soudní odvolatelnosti k instancím VB

1999 – hlasování o republikánském zřízení

Australští voliči 55% většinou odmítli

Pozvolná integrace do regionu jižní Asie a Pacifiku